

ประเด็น เศรษฐกิจ ฉบับที่ C40 13 สิงหาคม 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น Fake News และ IO เครื่องมือ ยุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ 21	SC การสื่อสารทางยุทธศาสตร์เพื่อเสถียรภาพ เศรษฐกิจและความมั่นคง
ประเด็นสำคัญ	- การสื่อสารทางยุทธศาสตร์ (SC) - ข้อเท็จจริงและข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจ กัมพูชา - การบิดเบือนข้อมูลและการโฆษณาชวนเชื่อในกัมพูชา - เปรียบเทียบการควบคุมสื่อและผลต่อเศรษฐกิจกับ เวียดนาม - Fake News, IO เครื่องมือยุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 - การใช้ Narrative ปลอม Area 51 - ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย

ในโลกยุคปัจจุบัน ข้อมูล มิใช่เพียงองค์ประกอบของการสื่อสาร หากแต่เป็น **สินทรัพย์เชิงยุทธศาสตร์** ที่กำหนดอำนาจต่อรองของรัฐได้อย่างชัดเจน การแข่งขันทางเศรษฐกิจและการเมืองไม่ได้จำกัดอยู่ที่โต๊ะเจรจาหรือตลาดทุนอีกต่อไป หากได้ขยายเข้าสู่ **สมรภูมิการรับรู้** (cognitive battlefield) ซึ่งเป้าหมายคือการกำหนด การรับรู้-ทัศนคติ-พฤติกรรม ของสาธารณชน การครอง ข้อเท็จจริง/ความจริงทางประวัติศาสตร์ เพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ หากรัฐไม่สามารถออกแบบและบูรณาการ การควบคุมการเล่าเรื่อง (narrative control) กับ การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Communication: SC) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ—เชื่อมโยงเครื่องมือรัฐตามกรอบ DIME และจัดการช่องทางแบบ PESO, เสริมด้วย prebunk/debunk, rapid response, และ การประเมินผล (M&E) ที่โปร่งใส—ความจริงย่อมเสี่ยงถูกบิดเบือน หรือถูกแทนที่ด้วยข้อมูลเท็จที่ผลิตอย่างเป็นระบบโดยคู่แข่งทางการเมืองและเศรษฐกิจ

การสื่อสารทางยุทธศาสตร์ (SC) คือการออกแบบ เนื้อหา-ช่องทาง-จังหวะเวลา อย่างบูรณาการเพื่อกำหนดการรับรู้ (perception) และโน้มน้าวพฤติกรรม (behavior) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของชาติ/องค์กร โดยมีเป้าหมายหลัก คือ สร้างความชอบธรรม, ป้องกัน-ตอบโต้ข้อมูลบิดเบือน, ขับเคลื่อนนโยบาย, และเสริมความยืดหยุ่นของสังคม (resilience) ทั้งนี้ต้องยึดหลัก **4C** ได้แก่ Clarity (ชัด), Consistency (สม่ำเสมอ), Credibility (น่าเชื่อถือ), และ Coherence (กลมกลืนทุกหน่วย) พร้อมผสมผสานเครื่องมือรัฐตามกรอบ DIME (Diplomatic–Information–Military–Economic) ให้พูด One Narrative เดียวกันจากทุกหน่วย เพื่อให้สารมีพลัง น่าเชื่อถือ และเกิดผลเชิงยุทธศาสตร์จริง

สงครามข่าวสาร (information warfare) และ **ข่าวปลอม** (fake news) จึงกลายเป็น อาวุธยุทธศาสตร์ที่ทรงพลัง สามารถถูกใช้เพื่อสร้างการรับรู้ปลอม (perception engineering) และทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐเป้าหมาย ในบางกรณี อาวุธประเภทนี้สามารถสร้างผลลัพธ์ที่มีผลกระทบมากกว่าการปฏิบัติการทางทหารในเชิงกายภาพ เนื่องจากสามารถบ่อนทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนและพันธมิตรได้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน

กรณีความขัดแย้งชายแดน ไทย-กัมพูชา ในปี 2568 เป็นตัวอย่างที่สะท้อนถึงการใช้เครื่องมือดังกล่าวอย่างเด่นชัด แม้ข้อเท็จจริงด้านเศรษฐกิจจะชี้ชัดว่ากัมพูชายังคงเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีขนาดเศรษฐกิจเล็ก มีรายได้ต่อหัวต่ำ และมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้างหลายด้าน แต่สื่อที่อยู่ภายใต้การ

ควบคุมของรัฐกัมพูชา กลับนำเสนอภาพที่แตกต่างโดยสิ้นเชิง สื่อของรัฐได้เผยแพร่เนื้อหาที่ อ้างว่ากัมพูชา มีเศรษฐกิจเจริญกว่าไทย มีขนาดโตกว่าไทย และสามารถเอาชนะไทยทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการทหาร ภาพเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อปลูกฝังความเชื่อในหมู่ประชาชน และตอกย้ำความชอบธรรมของชนชั้นนำที่ปกครองประเทศมาอย่างยาวนาน

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจ ตัวเลขชี้ให้เห็นถึงช่องว่างขนาดใหญ่ **รายได้ประชาชาติต่อหัว** ของกัมพูชาอยู่เพียง **82,415 บาทต่อปี** หรือราว **6,867 บาทต่อเดือน** ต่ำกว่าประเทศไทยเกือบสี่เท่า ในขณะที่ค่าครองชีพในเมืองหลัก เช่น กรุงพนมเปญ เสียมเรียบ และสีหนุวิลล์ กลับสูงใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ สถานการณ์นี้ก่อให้เกิด **ความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง** ระหว่างรายได้และค่าครองชีพ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในการใช้จ่าย การออม และการลงทุน

ในมิติของโครงสร้างพื้นฐาน กัมพูชายังคงล้าหลังกว่าไทยและเพื่อนบ้านในหลายด้าน **การศึกษา** เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน ข้อมูลจากการประเมิน PISA-D ปี 2018 พบว่า นักเรียนอายุ 15 ปีในกัมพูชา มีเพียงร้อยละ 10 มีทักษะคณิตศาสตร์ขั้นต่ำ และร้อยละ 8 ที่สามารถอ่านจับใจความได้ในระดับพื้นฐาน สิ่งนี้สะท้อนถึงข้อจำกัดของระบบการศึกษาในการสร้าง **ทุนมนุษย์ (human capital)** ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

แม้กัมพูชาจะมีตลาดหลักทรัพย์ **Cambodia Securities Exchange (CSX)** ก่อตั้งเมื่อเดือนธันวาคม 2011 และเริ่มซื้อขายครั้งแรกในเดือนเมษายน 2012 แต่ขนาดของตลาดยังเล็กมาก มูลค่า

ตามราคาตลาดอยู่ที่เพียงประมาณ **88,000 ล้านบาท** หรือไม่ถึงร้อยละ 1 ของมูลค่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ที่ราว **14.6 ล้านล้านบาท** บริษัทจดทะเบียนเพียง 11 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรัฐวิสาหกิจและธุรกิจโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การทำเรื่อน้ำลึกสีหนุวิลล์ (PAS) บริษัท โทรคมนาคม CAMGSM (เจ้าของ Cellcard) และการประปานครพนมเปญ (PWSA) มูลค่าการซื้อขายต่อวันอยู่เพียงหลักแสนบาท การที่ CSX สามารถเกิดขึ้นได้ก็เป็นผลจากการร่วมทุนกับตลาดหลักทรัพย์เกาหลีใต้ ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 45 เนื่องจากกัมพูชาขาดองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการบริหารตลาดทุน อย่างครบวงจร

ขนาดเศรษฐกิจโดยรวมของกัมพูชามีมูลค่า GDP เพียง **1.5 ล้านล้านบาท** ใกล้เคียงกับจังหวัดระยองและฉะเชิงเทรา รวมกัน และยังน้อยกว่า GDP ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยที่ 1.6 ล้านล้านบาท ตัวเลขนี้ยืนยันว่ากัมพูชายังอยู่ในระดับเศรษฐกิจภูมิภาคขนาดเล็ก การสร้างภาพว่ามีศักยภาพแข่งขันเทียบเท่าประเทศไทยจึงเป็น narrative ที่เกิดจากการออกแบบเพื่อจุดประสงค์ทางการเมืองและความมั่นคงมากกว่าข้อเท็จจริง

สภาพดังกล่าวเกิดขึ้นได้เพราะกัมพูชา มี โครงสร้างสื่อที่ถูกควบคุมอย่างเบ็ดเสร็จ โดย ฮุน มานา ลูกสาวคนโตของสมเด็จฮุน เซน สื่อหลัก เช่น Bayon TV, TVK, CTN และ Kampuchea Thmey Daily ที่จัดรายการวิเคราะห์การเมืองไทยทุกวัน โดยมุ่งโจมตีชนชั้นนำไทยและ นายทักษิณ ชินวัตร พร้อมเชิญนักวิชาการมาเชื่อมโยงสถานการณ์ชายแดนกับบริบทโลก กลยุทธ์นี้ทำหน้าที่เป็น “โรงงานผลิตเรื่องเล่า” เพื่อ กำกับกรอบการรับรู้ ของสังคมกัมพูชาอย่างเป็นระบบ นอกเหนือจากสื่อ ฮุน มานายังเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในธุรกิจอย่างน้อย 22 แห่ง มูลค่ารวม 66.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้เธอกลายเป็นคีย์แมนเศรษฐกิจของตระกูลฮุน และของกัมพูชา

การผสมผสาน “อำนาจสื่อ” เข้ากับ “อำนาจเศรษฐกิจ” ช่วยให้เครื่องจักร narrative control ของรัฐมี ทรัพยากร-ช่องทาง-ความต่อเนื่อง ครบวงจร และอธิบายได้ว่าทำไมเรื่องเล่าฝ่ายรัฐจึง

สามารถครองพื้นที่สาธารณะภายในประเทศ แม้ ขาดสื่ออิสระ และ กลไกตรวจสอบ ที่น่าเชื่อถือในสายตานานาชาติ

การปิดกั้นข้อมูลยังขยายไปสู่การควบคุมอินเทอร์เน็ต ผ่านระบบ National Internet Gateway (NIG) ซึ่งทำให้รัฐสามารถกรอง ปิดกั้น หรือปรับเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ไปยัง

สาธารณะได้อย่างสิ้นเชิง สิ่งนี้ไม่เพียงจำกัดเสรีภาพสื่อ แต่ยังลดโอกาสที่ประชาชนจะเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายและเป็นอิสระ

ในสถานการณ์ความขัดแย้งชายแดนปี 2568 กลไกเหล่านี้ถูกใช้ร่วมกับการดำเนินการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations – IO) เพื่อเผยแพร่ ข่าวปลอม และสร้าง narrative ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐกัมพูชา การดำเนินการดังกล่าวใช้กลยุทธ์ Firehose of Falsehood คือ การผลิตข้อมูลปริมาณมหาศาลในเวลารวดเร็ว โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เพื่อครองพื้นที่ข่าวสารและสร้างความสับสนในหมู่ผู้รับสาร ข้อมูลจาก ThaiCERT (ศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์แห่งชาติ) ระบุว่ามีการโจมตีทางไซเบอร์จากกัมพูชามากกว่า 500 ล้านครั้งต่อวัน ในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2568 การโจมตีนี้รวมถึงการทำ DDoS, การสร้างบัญชีปลอมเพื่อกระจายเนื้อหา, และการรายงานเท็จของฝ่ายไทยเพื่อให้ถูกปิดโดยแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์

แม้จะใช้ IO อย่างเต็มกำลัง แต่กัมพูชากลับไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือในเวทีนานาชาติ เหตุผลสำคัญคือการขาด สื่ออิสระ และ กลไกตรวจสอบที่เป็นอิสระ ทำให้ข้อมูลของรัฐไม่สามารถผ่านการยืนยันจากแหล่งข่าวสากลที่น่าเชื่อถือได้ ผลลัพธ์คือ narrative เหล่านี้อาจมีผลในระดับภายในประเทศ แต่ไม่สามารถโน้มน้าวความเห็นของประชาคมโลกได้

หากเปรียบเทียบกับเวียดนามซึ่งก็มีการควบคุมสื่อเช่นกัน จะเห็นความแตกต่างในเชิงยุทธศาสตร์ เวียดนามใช้การควบคุมสื่อร่วมกับการวางยุทธศาสตร์เศรษฐกิจแบบ รัฐนำ (state-led) ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และใช้สื่อของรัฐในการนำเสนอข้อมูลเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และโอกาสการลงทุนอย่างสม่ำเสมอ จึงสามารถสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกและเสริมความเชื่อมั่นในเวทีโลก แม้เสรีภาพสื่อจะไม่สูงมากก็ตาม

เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์นี้ในมิติที่กว้างขึ้น อาจพิจารณากรณี Area 51 ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงสงครามเย็น รัฐบาลสหรัฐฯ จงใจเผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับ UFO และมนุษย์ต่างดาวเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจจากโครงการพัฒนาอาวุธลับ เช่น เครื่องบินสอดแนม U-2, A-12 และเทคโนโลยี

เครื่องบินล่องหน (Stealth) การปฏิบัติการนี้ไม่เพียงหลอกลวงประชาชนทั่วไป แต่ยังรวมถึงบุคลากรทหารบางส่วนที่ถูกฝึกให้เชื่อในโครงการลับที่ไม่มีอยู่จริง ความแตกต่างที่สำคัญคือ สหรัฐฯ มีระบบตรวจสอบและเปิดเผยข้อเท็จจริงในภายหลัง ขณะที่กัมพูชายังขาดโครงสร้างเช่นนี้

กรณี Area 51 แสดงให้เห็นว่า การใช้ narrative ปลอมเพื่อผลประโยชน์ด้านความมั่นคงเป็นสิ่งที่แม้แต่รัฐประชาธิปไตยก็สามารถทำได้ แต่ความแตกต่างอยู่ที่ **ความสามารถในการเปิดเผยข้อเท็จจริงย้อนหลัง** และการคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือในเวทีโลก การไม่มีระบบถ่วงดุลเช่นนี้ในกัมพูชาทำให้การใช้ narrative ปลอมมีแต่จะกัดกร่อนความน่าเชื่อถือของประเทศเองในระยะยาว ทั้งสามกรณีชี้ให้เห็นว่า ความจริงเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากขาดระบบการจัดการข้อมูลและการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ ประเทศที่สามารถควบคุม narrative และสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างความได้เปรียบทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และอิทธิพลในเวทีโลก

สำหรับประเทศไทยประสบการณ์จากกรณีพิพาทไทย-กัมพูชา แสดงให้เห็นว่า **การมีข้อเท็จจริงและความชอบธรรมเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ** จำเป็นต้องมี **ศูนย์ข่าวสารยุทธศาสตร์แห่งชาติ** เพื่อเป็นแหล่งรวมข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและเผยแพร่ได้หลายภาษา ดังเช่น หลายประเทศที่มี “ศูนย์/หน่วย” ทำหน้าที่เสมือนศูนย์ข่าวสารยุทธศาสตร์แห่งชาติแต่รูปแบบต่างกัน บางแห่งวางในการต่างประเทศ (เช่น EEAS/GEC), บางแห่งเป็นหน่วยอิสระหรือศูนย์ความเป็นเลิศ (NATO StratCom COE, Hybrid CoE), บางแห่งเป็น หน่วยงานระดับชาติแบบพลเรือนนำ (สวีเดน, ฝรั่งเศส, แคนาดา, สหราชอาณาจักร, ออสเตรเลีย) พร้อมกรอบกฎหมายเฉพาะ (เช่น POFMA ของสิงคโปร์)

การพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสารที่มีทักษะสูง การสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมดิจิทัล เพื่อร่วมต่อสู้ข่าวปลอม และการสร้างระบบเตือนภัยข่าวปลอมระดับประเทศเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ **การเสริมเสรีภาพสื่อ** ภายในประเทศจะช่วยให้ narrative ของไทยมีความน่าเชื่อถือในสายตาสากล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง

ในยุคที่ข้อมูลเป็นอาวุธ การจัดการข้อมูลอย่างมียุทธศาสตร์จึงเป็นทั้งเครื่องมือปกป้องประเทศและรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว ประเทศที่สามารถผสานข้อเท็จจริงเข้ากับ

การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ที่ทรงพลังจะเป็นประเทศที่สามารถรักษาเสถียรภาพและสร้างความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ในเวทีโลกได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้น การสร้าง ภูมิคุ้มกันทางข้อมูลภายในประเทศ ถือเป็นรากฐานที่ไม่อาจละเลยได้ การบ่มเพาะทักษะรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) และ ความคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) ให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป จะช่วยลดช่องว่างที่ข่าวปลอมสามารถแทรกซึมได้ง่าย การปรับปรุงคุณภาพสื่อมวลชนภายในประเทศให้มีมาตรฐานสูง และการส่งเสริม เสรีภาพสื่อ ในระดับที่รับประกันความเป็นอิสระจาก

การแทรกแซงทางการเมือง จะช่วยให้ narrative ของรัฐมีความชอบธรรมที่มั่นคงในสายตาสากล

บทสรุปสำคัญคือ ประเทศไทยต้องพัฒนา ความแข็งแกร่งด้านข้อเท็จจริง เข้ากับ ศิลปะการเล่าเรื่องและการสื่อสารที่มียุทธศาสตร์ (Strategic Communication: SC) เพื่อให้สามารถปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติในสงครามข้อมูลที่เข้มข้นขึ้นทุกขณะ และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

พ.อ.หญิง นวลสมร จรวงษ์

อจ.ทก.วทป.

แหล่งอ้างอิง

1. Reporter Journey (2025, สิงหาคม 10).เขมรก็มีตลาดหุ่นนะ. Facebook.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1318452386304240&set=a.226668178816005>
2. Reporter Journey (2025, กรกฎาคม 28).การศึกษาในกัมพูชาเกี่ยวกับความรู้ที่รัฐอนุญาตให้รู้. Facebook.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1308048887344590&set=a.226668178816005>
3. Nation TV. (2025, มิถุนายน 10). ฉีกทุกทฤษฎี ตำนาน UFO ที่แท้ Area 51 ใช้บังหน้าโครงการอาวุธลับ! Nation TV.
<https://www.nationtv.tv/news/foreign/378962551>
4. The Structure (2025, July 29). จุดศูนย์ตุลแห่งความลวง เบื้องหลังปฏิบัติการ IO และสงครามไซเบอร์ของ Scambodia ที่หลอกคนทั้งภูมิภาค . Facebook.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=755994870311639&set=a.170997628811369>